

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

18.07.2017 № 07-1323

На № _____ від _____

Уповноваженому Верховної Ради
України з прав людини

Лутковській В.В.

Щодо результатів аудиту

Шановна Валеріє Володимирівно!

Рахункова палата провела аудит ефективності використання коштів державного бюджету на безоплатне харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи.

За результатами аудиту Рахункова палата зробила висновок, що Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів державного бюджету, виділених на безоплатне харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи, на територіях радіоактивного забруднення, органи соціального захисту населення як розпорядники нижчого рівня у 2016 році та січні–травні 2017 року не забезпечили ефективного використання коштів за КПКВК 2501200 та належної організації комплексу заходів із надання цієї послуги, що призвело до порушення гарантованого Законом України від 28.02.1991 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796) права таких дітей на безоплатне харчування.

Запроваджена Кабінетом Міністрів України децентралізація функцій з організації харчування потерпілих дітей з метою їх удосконалення і, зокрема, передача з 2015 року функцій із закупівлі послуг безоплатного харчування місцевим органам влади не дала очікуваного позитивного результату. Через неналежну організацію і контроль з боку Мінсоцполітики, департаментів соціального захисту населення восьми облдержадміністрацій за забезпеченням харчування потерпілих дітей, незадовільну організацію органами соціального захисту населення районного рівня закупівлі послуг з харчування не забезпечено безперервного харчування потерпілих дітей, а у березні-травні як 2016, так і 2017 року його взагалі припинено.

Оскільки у 2016 році процедури закупівель не проводилися через їх відміну або відсутність пропозицій у Новоград-Волинському та Ємільчинському районах Житомирської області, а в Сарненському районі Рівненської та Шосткинському районі Сумської областей харчування потерпілих дітей зовсім не було організовано, 11,5 тис. дітей втратили гарантоване право на безоплатне харчування.

У 2016 році фактично надано послуг з безоплатного харчування в обсязі 5732,9 тис. діто-днів, що становить усього 40,2 відс., проведено компенсаційні виплати батькам 83,7 тис. потерпілих дітей, що у 4,5 раза перевищує показник,

передбачений паспортом бюджетної програми.

Аналогічна ситуація з організацією закупівель послуг із харчування для потерпілих дітей була і в березні–травні 2017 року, внаслідок чого не забезпечено харчуванням 84 тис. потерпілих дітей.

Недосконалість механізму конкурсних торгів, критерієм яких є найнижча вартість для таких специфічних послуг, не дає можливості при закупівлі послуг із харчування для потерпілих дітей дотримуватись особливих умов та Норм харчування дітей у дошкільних та шкільних закладах, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.1992 № 258 (далі – Норми харчування).

Механізм гарантованого статтею 29 Закону № 796 права потерпілих дітей на забезпечення відповідно до фізіологічних норм продуктами харчування, а також харчовими додатками, які сприяють виведенню радіонуклідів з організму, є недосконалим і не забезпечує Норм харчування, зокрема, через недосконалість механізму проведення торгів із закупівлі послуг харчування, єдиним критерієм яких є їх найнижча вартість.

Сума виплати грошової компенсації батькам потерпілих дітей замість безоплатного харчування (180 – 190 грн на місяць, 9,5 грн на день) не змінювалась шість років і була втричі меншою за вартість харчування у навчальних закладах на місяць, не забезпечувала Норм харчування. Збільшення розмірів грошової компенсації вдвічі з квітня 2017 року також не вирішує проблеми.

За останні роки нормативно-правове забезпечення безоплатним харчуванням потерпілих дітей зазнало суттєвих змін. Однак неузгодженість норм Закону № 796 з іншими законодавчими та нормативно-правовими документами створює правові колізії та призводить до неоднозначності трактування цих норм. Як наслідок, обмежуються права потерпілих дітей.

Так, у пункті 11 частини першої статті 30 Закону № 796 посилання на статтю 2 цього Закону щодо безоплатного харчування учнів у навчальних закладах, розташованих на територіях радіоактивного забруднення, яка з 01.01.2015 була виключена, не дає вичерпної відповіді щодо ідентифікації територій, на яких має здійснюватись харчування потерпілих дітей.

Не внесені також відповідні зміни і до постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.1991 № 106, якою затверджено перелік населених пунктів, віднесених до чотирьох зон радіоактивного забруднення, враховуючи і вилучену зону посиленого радіоекологічного контролю.

Закон № 796 потребує приведення у відповідність із нормами Сімейного кодексу України та Закону України від 13.05.1999 № 651 «Про загальну середню освіту». Норми статті 27 Закону № 796, а також інші його норми, де вживається термін «неповнолітні діти», не можуть бути застосовані до потерпілих дітей у віці до чотирнадцяти років, адже відповідно до статті 6 Сімейного кодексу, який набрав чинності з початку 2004 року, неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Тобто забезпечення безоплатним харчуванням та виплата компенсації відповідно до статті 30 Закону № 796 не може бути застосована для 66,7 тис. малолітніх дітей у віці від шести до чотирнадцяти років (78 відс. потерпілих дітей, які мають таке право).

Термін «середня загальноосвітня школа», що застосовується у Законі № 796, не відповідає частині першій статті 9 Закону України «Про загальну середню

освіту», якою до загальноосвітніх навчальних закладів віднесено цілий перелік навчальних закладів, які не включені до пункту 11 частини першої статті 30 Закону № 796, що також обмежує права потерпілих дітей.

Потребує узгодження із цим Законом і постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1997 № 155 «Про порядок та розміри компенсаційних виплат дітям, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи», у якій використовується термін «середні загальноосвітні школи».

Актуальним є перегляд Норм харчування, затверджених 15 років тому.

Усунення неузгодженостей між законодавчими та нормативно-правовими документами Мінсоцполітики не забезпечено.

Через незабезпечення харчуванням потерпілих дітей передбачені Мінсоцполітики у бюджеті кошти на цю мету не використані та у 2016 році перерозподілені шляхом їх зменшення на 221 млн грн (на 54,7 відс.) і збільшення на 60,5 млн обсягу видатків на виплату грошової компенсації батькам потерпілих дітей, що на 95,2 відс. перевищило початкову суму бюджетних призначень.

Незважаючи на здійснені перерозподіли і зменшення обсягу бюджетних призначень, на кінець 2016 року нерозподілений Мінсоцполітики між розпорядниками коштів нижчого рівня їх залишок становив 6495,1 тис. грн, а залишок неосвоєних місцевими органами соціального захисту коштів за напрямом – 8034,7 тис. грн, що є неефективним управлінням бюджетними коштами головним розпорядником і розпорядниками нижчого рівня.

За відсутності належного контролю з боку Мінсоцполітики, регіональних та місцевих органів соціального захисту окремими організаторами харчування були допущені порушення та недоліки в організації харчування потерпілих дітей деяких районів Житомирської області: не забезпечено збалансованого та повноцінного харчування учнів згідно з Нормами харчування, а також додержання вимог санітарного законодавства щодо матеріально-технічного стану харчоблоків, шкільних їдалень.

За результатами розгляду цього питання Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України і Мінсоцполітики: проаналізувати проблеми у сфері безоплатного харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи; забезпечити гарантоване статтею 29 Закону № 796 право потерпілих дітей на забезпечення відповідно до фізіологічних норм продуктами харчування, а також харчовими додатками, які сприяють виведенню радіонуклідів з організму. Із цією метою рекомендовано удосконалити механізм та нормативно-правове забезпечення такого права потерпілих дітей.

Відповідно до статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» надсилаємо в порядку інформування.

З повагою

Голова

Р.М. Магута